

Vlaams
Parlement

ingediend op **34** (2017-2018) – Nr. 2
17 april 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door Jan Bertels en Paul Cordy

over het ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma

2018

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: Paul Van Miert.

Vaste leden:

Paul Cordy, Matthias Diependaele, Jos Lantmeeters, Lieve Maes, Jan Peumans, Paul Van Miert;
Jenne De Potter, Katrien Schryvers, Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
Jan Bertels, Joris Vandenbroucke;
Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

Piet De Bruyn, Annick De Ridder, Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, Katrien Partyka;
Rik Daems, Marino Keulen;
Michèle Hostekint, Güler Turan;
Wouter Vanbesien.

Documenten in het dossier:

34 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma

INHOUD

I.	Toelichting door Xavier Vanden Bosch, Europees Semesterfunctionaris van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België, van het Landverslag 2018 voor België.....	6
	1. Inleiding	6
	2. De uitdaging die de EU de lidstaten voorlegt, is drieledig	6
	3. Werkwijze	7
	4. Economische vooruitzichten voor België.....	7
	4.1. Groei overstijgt momenteel de potentiële groei.....	7
	4.2. Dalende productiviteit	7
	4.3. Werkcontributie.....	7
	4.4. Saldo lopende rekening	7
	5. Hervormingsprioriteiten	8
	5.1. Openbare financiën en belastingen.....	8
	5.2. Arbeidsmarkt, sociaal beleid en onderwijs.....	10
	5.3. Investerings- en concurrentiekracht	13
	5.4. Transport-, energie- en klimaatbeleid.....	15
II.	Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, bij het ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma	16
	1. Inleiding	16
	2. De macro-economische ontwikkelingen in Vlaanderen	17
	3. Maatregelen in het kader van de grote economische uitdagingen	17
	3.1. Overheidsfinanciën en fiscaliteit.....	17
	3.2. Arbeidsmarkt, onderwijs en vorming	18
	3.3. Investeren in op kennis gebaseerd kapitaal, verhoging concurrentie	18
	4. Vooruitgang Europa 2020-doelstellingen	19
	4.1. Werkzaamheidsgraad	19
	4.2. Onderwijs	19
	4.3. Onderzoek en ontwikkeling	19
	5. Klimaat en energie (20-20-20-doelstellingen).....	20
	6. Armoede en uitsluiting.....	20
	7. Bijdrage structuurfondsen	20
	8. Betrokkenheid stakeholders	20
	9. Conclusies en vervolgstappen	21
III.	Debat.....	21
	1. Tussenkoms van Jenne De Potter.....	21
	1.1. Overwaardering Vlaamse huizenmarkt.....	21
	1.2. Zware administratieve lasten	21
	1.3. Gebrek aan bankfinanciering voor starters	21

2. Tussenkoms van Matthias Diependaele	21
2.1. Regionale cijfers	21
2.2. Goede conjunctuur.....	21
2.3. Onderzoek en ontwikkeling	21
2.4. Uitvoer	22
2.5. Investerings.....	22
2.6. Public spending review (uitgaventoets).....	22
2.7. Arbeidsmarktbeleid	22
2.8. Op kennis gebaseerd kapitaal.....	22
2.9. Financiering Oosterweel en de positie van de Europese Commissie	22
2.10. Hervormingen blijven nodig.....	22
2.11. Fiscale stimuli inzake onderzoek en ontwikkeling.....	22
2.12. E-commerce	22
2.13. Infrastructuur en mobiliteit.....	23
2.14. Interregionaal waterstofproject.....	23
3. Tussenkoms van Jan Bertels.....	23
3.1. Belang van deze oefening	23
3.2. Definitie voor publieke investeringen	23
3.3. Uitgavennorm en uitgaventoets	23
3.4. Vlaamse schuldnorm	23
3.5. Pensioen op punten.....	23
3.6. Meer doen voor achtergestelde groepen	23
4. Tussenkoms van Karl Vanlouwe over de regiospecifieke cijfers	23
5. Repliek van Xavier Vanden Bosch.....	24
5.1. Regiospecifieke aanbevelingen	24
5.2. Overwaardering van de huizenmarkt	24
5.3. Administratieve lasten	24
5.4. Bankbijdragen aan de depositowaarborgregeling	24
5.5. Welke zaken hebben impact op de banengroei	24
5.6. Brexit.....	25
5.7. Definitie voor investeringen en de vraag naar meer budgettaire flexibiliteit	25

6. Repliek van Geert Bourgeois.....	25
6.1. Regiospecifieke data	25
6.2. Huizenmarkt	25
6.3. Administratieve lasten	25
6.4. Startersfinanciering.....	26
6.5. Brexit.....	26
6.6. Investerings.....	26
6.7. Definitie voor publieke investeringen	26
6.8. Public spending review	26
6.9. Arbeidsmarkt	26
6.10. Regeling voor infrastructuurinvesteringen	27
6.11. Onderzoek en ontwikkeling.....	27
6.12. Schuldnorm.....	27
7. Tweede repliek van Xavier Vanden Bosch over fiscale stimuli voor onderzoek en ontwikkeling	27
Gebruikte afkortingen.....	29

Bijlagen: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

Op 20 maart 2018 besprak de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting het ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 34/1) en het Landverslag België 2018 van de Europese Commissie in aanwezigheid van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Xavier Vanden Bosch, Europees Semesterfunctionaris van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België.

De gebruikte presentaties zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door Xavier Vanden Bosch, Europees Semesterfunctionaris van de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in België, van het Landverslag 2018 voor België

1. Inleiding

Xavier Vanden Bosch legt uit dat hij als opvolger van Steven Engels in de functie van European Semester Officer (ESO), woordvoerder is van de Europese diensten die aan het landverslag hebben gewerkt. De bespreking past in de dialoog tussen Vlaanderen en de Europese Commissie in het kader van het Europees Semester.

De Europese Commissie en haar diensten waarderen sterk de bereidheid van het Vlaams Parlement tot een directe dialoog. De bespreking van het ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma strekt andere parlementen tot voorbeeld, waarbij hij wijst op de grote interesse van het Waals Parlement voor de Vlaamse procedure.

Daarnaast zijn er voortdurend nauwe contacten tussen de diensten van de Europese Commissie en hun Vlaamse tegenhangers in de verschillende beleidsdomeinen. De spreker onderstreept dat hij zelf ook niet alleen gekomen is om de visie van de Europese Commissie toe te lichten maar tevens om te luisteren. De spreker gebruikt een presentatie die men vindt in bijlage 1.

2. De uitdaging die de EU de lidstaten voorlegt, is drieledig

Bij het begin van zijn uiteenzetting herinnert hij aan de hoofdaspecten van het Europees Semester, dat voor elke lidstaat drie vormen van toezicht integreert in een jaarlijkse kalender.

Eerst is er het budgettaire toezicht onder het Stabiliteits- en Groeipact, dat hij het meest bekend acht en dat wellicht het meest gevolgd wordt.

Ten tweede is er het macro-economisch toezicht, dat dient om te voorkomen dat buitensporige macro-economische onevenwichten negatieve gevolgen hebben voor andere lidstaten en voor de Europese Unie. Het gaat daarbij zowel over het voorkomen van een crisis (negatieve spillover) als over het verbeteren van de omstandigheden voor anderen (positieve spillover).

Belangrijk voor België is op te merken dat aan de lidstaten Duitsland en Nederland werd aanbevolen om hun fiscale ruimte te gebruiken om meer te investeren, de binnenlandse vraag aan te moedigen en hun grote lopende rekening te verminderen, wat onder meer een positieve invloed zou hebben op de Belgische economie. Wat België zelf betreft, werd eerder beslist dat het niet noodzakelijk was om een grondige analyse door te voeren.

Het derde aspect is het toezicht op de vooruitgang in de richting van de Europa 2020-doelstellingen, ook op basis van de richtlijnen van de Raad.

3. Werkwijze

Daarop vat hij het Landverslag voor België samen, dat de basis vormt voor het Commissievoorstel voor landspecifieke aanbevelingen, samen met het nationale hervormingsprogramma en de dialoog met de Belgische autoriteiten. Hij legt daarbij de nadruk op Vlaanderen en op de aspecten die van bijzonder belang zijn voor het Vlaamse beleidsniveau. Waar mogelijk schuift hij de regionale cijfers en kenmerken naar voren, net zoals in het verslag zelf.

Net zoals vorig jaar heeft de Commissie de nationale autoriteiten van de lidstaten geraadpleegd over de ontwerpversie van de analytische delen van het Landverslag. De Belgische autoriteiten werd gevraagd om de aangehaalde feiten en de volledigheid van de analyse te controleren. Net zoals de andere federale entiteiten werd Vlaanderen daarbij betrokken. België heeft een lange formele reactie gegeven.

Daarna werd afgewogen welke kritiek en commentaren de Europese Commissie in rekening kon brengen. Die aanpak werd door alle autoriteiten in België erg geapprecieerd, denkt de spreker.

4. Economische vooruitzichten voor België

Hij begint met de situatie en de economische vooruitzichten voor België. Er wordt verwacht dat de groei in 2017 op 1,7% uitkomt en in 2018 op 1,8%, wat in lijn is met de voorspellingen van het Federaal Planbureau. Dat is minder dan in de eurozone, maar daarbij moet rekening gehouden worden met het inhaaleffect in sommige landen die de crisis niet als België hebben doorstaan. Sinds 2014 is de groei voornamelijk toe te schrijven aan de binnenlandse vraag, zowel de consumptie door huishoudens als de bedrijfsinvesteringen. Europa verwacht dat die trend zich in 2019 zal voortzetten.

4.1. Groei overstijgt momenteel de potentiële groei

De potentiële groei wordt geschat op ongeveer 1,5% over 2017-2019. Dat is de groei die mogelijk is bij de normale inzet van de aanwezige productiefactoren, zonder inflatie te veroorzaken. De groei zal dus de potentiële groei overtreffen, waardoor België een positieve conjunctuurcyclus ingaat. Conjunctureel gezien is er geen crisistijd. De potentiële groei blijft echter onder het niveau van voor de crisis, een kenmerk dat wordt gedeeld met de rest van de eurozone behalve Duitsland.

4.2. Dalende productiviteit

Op de lange termijn trekt vooral de dalende productiviteit de aandacht, als een belangrijk element van verklaring maar ook als een hefboom om op te reageren.

4.3. Werkcontributie

Een andere belangrijk element is de werkcontributie. De groei is zeer jobintensief. De groei van de werkgelegenheid zette zich voort in 2017: de Belgische werkloosheid daalde tot 7,3%. De activiteits- en werkgelegenheidspercentages blijven nochtans zeer laag.

4.4. Saldo lopende rekening

Tot slot, wat de externe positie van België betreft, stabiliseert het saldo op de lopende rekening rond het evenwicht (er is nu een licht overschot). Men merkt in

het bijzonder de verbetering van de handelsbalans op. België handhaaft zijn sterke externe positie, die grotendeels kredietwaardig is, op 50% van het bbp.

5. Hervormingsprioriteiten

5.1. Openbare financiën en belastingen

5.1.1. *Tijden van hoogconjunctuur*

Over het algemeen is de economische situatie dus goed, concludeert hij. België bevindt zich in een hoogconjunctuur, maar staat voor veel uitdagingen, die Europa beschouwt als hervormingsprioriteiten.

De eerste betreft overheidsfinanciën en belastingen, waarbij hij opmerkt dat zijn woorden geen beoordeling van de Europese Commissie volgens de regels van het Stabiliteits- en Groeipact inhouden, maar moeten gezien worden als een balans die men opmaakt. Hij herinnert er wel aan dat de Commissie in haar advies over de ontwerpbegroting in november heeft gewaarschuwd voor het risico op niet-naleving van de regels van het SGP vanwege een aanzienlijke afwijking in 2017 en 2018.

5.1.2. *Stagnatie begrotingsconsolidatie, structurele inspanning beperkt sinds 2011*

Daarop toont hij een dia met een update van de begrotingsconsolidatie. De evolutie van de jaarlijkse structurele begrotingsconsolidatie wordt in de dia weergegeven door de kleine blauwe ruitjes. De structurele consolidatie was aanzienlijk in 2017 maar zou naar verwachting stilvallen bij ongewijzigd beleid. De spreker merkt wel op dat de laatste forecast van de Europese Commissie dateert van november, toen het structurele tekort op 1,5% werd geschat voor de komende maanden. Ondertussen is echter een begrotingscontrole aan de gang, waarna volgens het monitoringcomité het structurele tekort nog iets onder 1,2% zal liggen. Het is nu even wachten op de lente-update van de Commissie begin mei, waarin nieuwe cijfers zullen worden bekendgemaakt worden over de waarschijnlijke verbetering.

Sinds 2011, toen het structurele tekort 4% bedroeg, verbeterde het structurele saldo in cumulatieve termen met 2,5% van het bbp. Bijna de helft van die verbetering is echter het gevolg van lagere rentelasten op de schuld (in de grafiek in het groen), dankzij het accommoderende monetaire beleid van de ECB. Het primaire structurele begrotingssaldo, dus zonder het voordeel van dalende rentevoeten, is slechts met 1,5% van het bbp verbeterd. Conclusie is dat België gedeeltelijk de kans heeft gemist om te profiteren van de gunstige omstandigheden voor een meer ambitieuze begrotingsconsolidatie in die periode.

Wat betreft het begrotingskader is de Commissie ook van mening dat er geen vooruitgang is geboekt in de afdwingbare verdeling van begrotingsdoelstellingen tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus. De tenuitvoerlegging van het samenwerkingsakkoord van 2013 laat te wensen over.

5.1.3. *Houdbaarheid van de overheidsfinanciën vormen hoog risico*

Als de Commissie zich zorgen maakt over de aanhoudende tekorten, dan is dat vooral vanuit het oogpunt van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën, en in het bijzonder vanwege de risico's die verbonden zijn aan de hoge schuldenlast. Op basis van schuldhoudbaarheidsanalyses worden die risico's op middellange termijn als hoog beschouwd. De schuld neemt wel af, maar in de geanalyseerde scenario's zou een stijging van de rentetarieven of een schok in de groei de

schuld snel in een opwaarts traject kunnen brengen, en dat in een tijd waarin België budgetruimte nodig zou hebben om tegen een negatieve cyclus in te gaan.

5.1.4. *Impact vergrijzing*

Het belangrijkste element in deze risico's van houdbaarheid van de overheidsfinanciën, is in de allereerste plaats de kost van de vergrijzing: pensioenen, gezondheidszorg en langdurige zorg. Volgens de laatste prognoses die in het verslag vermeld worden, stijgen de extra kosten als gevolg van de vergrijzing bij ongewijzigd beleid tegen 2070 met 5 procentpunt van het bbp, en vanaf 2040 reeds met 3,5 procentpunt. Deze cijfers zijn opwaarts bijgesteld op grond van de ongunstige demografische projecties en met name de afhankelijkheidsratio (de verhouding tussen de bevolking buiten arbeidsleeftijd en de bevolking op arbeidsleeftijd). Er moet ook worden benadrukt dat dit slechts het basisscenario is: er zijn slechtere scenario's, vooral in het geval van een lagere productiviteitsgroei.

De goedgekeurde pensioenhervorming van 2015 was een eerste stap voorwaarts, maar verdere actie is nodig, met name de volledige uitvoering van de verschillende stappen van de hervorming, bijvoorbeeld de introductie van een pensioenstelsel op basis van punten vanaf 2030, waardoor automatische aanpassingen aan veranderingen in de levensverwachting of de afhankelijkheidsratio mogelijk worden.

5.1.5. *Te laag niveau van de overheidsinvesteringen*

Een van de herhaalde observaties is nog steeds het lage overheidsinvesteringsniveau. België heeft een hoog niveau van overheidsuitgaven, het vierde hoogste in de EU, maar combineert dat al sinds lang met een laag investeringsniveau. Die bevindingen hebben reeds aanbevelingen gemotiveerd voor een verbetering van de samenstelling van de overheidsuitgaven, om zo meer investeringen mogelijk te maken. In dit opzicht blijft de vooruitgang echter beperkt. Niet alleen de implementatie van het nationale plan voor strategische investeringen zal met belangstelling worden gevolgd, maar ook de vooruitgang wat betreft de interfederale strategie voor mobiliteit en energie.

5.1.6. *Aanbevelingen in het verslag*

Verder denkt de Commissie ook dat de invoering van uitgavenregels voor geaggregeerde uitgavenstromen op elk overheidsniveau nuttig zou zijn om een consolidatie gebaseerd op uitgaven te bevorderen en samenhangende hervormingen te bevorderen.

Een andere suggestie is het gebruik van uitgaventoetsing (spending reviews) in het begrotingsproces. Dat zou de regering meer controle geven over het niveau van geaggregeerde uitgaven. Spending reviews helpen door de prioriteitstelling van de uitgaven te verbeteren evenals de uitgavenprestaties zelf, waardoor ze met andere woorden de waarde van het publieke geld verhogen. In die zin wordt zeer positief bevonden dat Vlaanderen in 2018 met een proefproject begint en daarvoor gebruikmaakt van de Structural Reform Support Service¹, die precies ingesteld werd om hervormingen in lidstaten te ondersteunen. De Commissiediensten zullen dit initiatief met interesse volgen, belooft hij, waarna hij nogmaals onderstreept dat het om suggesties gaat, geen politieke, landspecifieke aanbevelingen.

¹ De Ondersteuningsdienst voor structurele hervormingen (SRSS) helpt de EU-landen bij het plannen en doorvoeren van structurele hervormingen met het oog op het scheppen van banen en duurzame groei.

5.1.7. *Belastingstelsel blijft te complex*

Ten eerste zijn de effecten van taxshift positief voor groei, werkgelegenheid en concurrentievermogen. De Commissie heeft wel substantiële bedenkingen bij de aangekondigde begrotingsneutraliteit. Hij toont een grafische voorstelling van de bijdrage aan de verlaging van de belasting op arbeid, te beginnen met de lage lonen. Aan het einde van de taxshifthervorming in 2021 stijgt het netto minimumloon naar verwachting met 10%, en voor een mediaansalaris met 4%. Ondanks die inspanningen blijft de belastingdruk op arbeid echter zeer hoog. Gemiddelde inkomens in België blijven de meest belaste van de EU. De totale belasting van een gemiddeld salaris is 54%, ondanks de recente daling. De negatieve prikkels om te werken blijven relatief groot.

De recente hervorming van de vennootschapsbelasting is een stap in de richting van een vereenvoudiging van een systeem dat evenwel erg complex blijft, een systeem met belastinggrondslagen die worden aangetast door vrijstellingen, verminderingen en verlaagde tarieven. De Commissie ziet nog ruimte voor een verdere vereenvoudiging van het Belgische belastingstelsel, in zowel de personenbelasting, de vennootschapsbelasting als de btw. De complexiteit geeft namelijk aanleiding tot economische verstoring, inkomstenverlies en administratieve lasten.

België zette stappen om bepaalde aspecten van het systeem te veranderen die agressieve belastingplanning mogelijk maakten, onder andere door de aanzienlijke herziening van de notionele intrestaftrek. De Commissie maakt daarbij slechts één opmerking. Er is nog steeds een gebrek aan specifieke antimisbruikregels, die nodig zijn om te voorkomen dat een multinational het systeem misbruikt door een vermenigvuldiging van aftrekken (watervaleffect). Toen het verslag verscheen, heeft de Belgische minister van Financien 'verbaasd en verontwaardigd' op de Europese analyse gereageerd. De spreker is uiteraard bereid om desgewenst meer uitleg te geven.

Tot slot stelt hij vast dat ontvangsten uit milieueffingen erg laag blijven in België. Vlaanderen werkt met zijn eigen bevoegdheden aan een vergroening van de fiscaliteit. De Commissie blijft Vlaanderen aanmoedigen om in die richting verder te gaan.

5.2. Arbeidsmarkt, sociaal beleid en onderwijs

Volgende onderdeel van zijn uiteenzetting wordt gevormd door arbeidsmarkt, sociaal beleid en onderwijs, waarbij hij start met de meest algemene indicatoren.

5.2.1. *Lage activiteits- en tewerkstellingsgraad*

Het aandeel van mensen die actief deelnemen aan de arbeidsmarkt, is lager dan het Europese gemiddelde én ligt lager dan in de buurlanden. Vlaanderen doet het met 70% beter dan de andere twee regio's, al is de regionale variatie hier relatief beperkt. Ook de totale activiteitsgraad in Vlaanderen ligt iets onder het Europese gemiddelde. Vlaanderen doet het minder goed dan Duitsland en Nederland en presteert zelfs minder dan Frankrijk. Het globale cijfer wordt namelijk naar beneden getrokken door de lage participatie van laaggeschoolden, ouderen en inwoners geboren buiten de EU.

Ook de Belgische werkzaamheidsgraad van 68,5% ligt lager dan het Europese gemiddelde. Er zijn op dat vlak echter aanhoudende en belangrijke regionale verschillen. Vlaanderen doet het relatief beter (met 72,9%) en staat dicht bij haar eigen doelstelling van 76%. De cijfers worden naar beneden getrokken door de genoemde groepen en hun gewicht in de verschillende regio's. Het gaat hier

om een hoofddoelstelling van de Europa 2020-strategie en men kan nu al zeggen dat België zijn doel niet zal bereiken. De indicator is ook opgenomen in het sociale scorebord dat ten grondslag ligt van de Europese pijler van sociale rechten. De indicator staat erin als een die in de gaten moet worden gehouden.

5.2.2. Inactiviteit en werkloosheid is geconcentreerd bij laaggeschoolden en mensen met migratieachtergrond

Vervolgens gaat hij nader in op de belangrijkste kenmerken van de groepen die sterk vertegenwoordigd zijn onder de werklozen en de inactieve bevolking. Hij toont daarbij staafdiagrammen, waarop men ziet dat mensen die ofwel slecht gekwalificeerd zijn, ofwel een migratieachtergrond hebben van buiten de EU, meer dan de helft van de werklozen en de inactieven uitmaken. Vooral de mensen die slecht gekwalificeerd zijn, ofwel de laagopgeleiden, zij die geen middelbaar onderwijs of een equivalent daarvan hebben afgerond, zijn grotendeels inactief. Zij vertegenwoordigen 40% van de niet-actieven. Mensen met een migratieachtergrond van buiten de EU, of ze nu eerste- dan wel tweedegeneratie-immigranten zijn, zijn ongeacht hun kwalificatieniveau, vooral vertegenwoordigd bij de werklozen en dat met 37% van het totaal.

Bij die groep van mensen met een migratieachtergrond is een van de redenen de oververtegenwoordiging van de laaggeschoolden, maar de kwestie van de kwalificatie lijkt niet alles uit te leggen, zoals men ziet op de volgende dia. De kans op werk voor de niet-EU-bevolking van de tweede generatie (geboren in België) is lager dan voor de Belgen van herkomst, ongeacht hun kwalificatieniveau, ook al vermindert het effect volgens het kwalificatieniveau. Dit suggereert dat er sprake kan zijn van discriminatie bij een aanwerving of op het werk, zoals ook blijkt uit andere onderzoeken die in het verslag vermeld worden, die gebaseerd zijn op de subjectieve perceptie van discriminatie ofwel op tests.

Verder wordt vermeld dat activeringsmaatregelen minder efficiënt zijn voor deze groepen. In Vlaanderen helpt de activering wel, maar in mindere mate dan voor personen van Belgische afkomst. De kwestie van toegang tot de arbeidsmarkt was het afgelopen jaar al onderwerp van een aanbeveling. Wat deze aanbeveling betreft, is er slechts beperkte vooruitgang geboekt. Hij erkent dat maatregelen werden genomen, met name in Vlaanderen, maar dat de omvang van het probleem groot blijft.

5.2.3. Jeugdwerkloosheid

De jeugdwerkloosheid daalt maar blijft op een zeer hoog niveau, boven het Europese gemiddelde. Het probleem ligt vooral in Brussel, waar buitengewone uitdagingen zijn (33,6%) en in Wallonië (29%). In Vlaanderen gaat het maar om 12,5%. De daling in Vlaanderen is merkbaar in de laatste jaren. Door het economisch herstel zijn er banen voor jongeren gecreëerd. De jeugdwerkloosheid blijft nochtans dubbel zo hoog dan voor de hele actieve bevolking. Positiever is dat het percentage jongeren dat niet werkt en geen onderwijs of opleiding volgt, daalt: België zit met 10% onder het EU-gemiddelde. In Vlaanderen is het 7,5%, in Brussel een stuk hoger met 15,2%.

Zowel de activiteitsgraad als de tewerkstellingsgraad van ouderen blijven ondanks de stijging bijzonder laag als gevolg van de instroom van cohortes. Slechts ongeveer de helft van de mensen tussen 55 en 64 jaar is actief, een percentage dat veel lager is dan het EU-gemiddelde, en ruim onder de cijfers in Nederland of Duitsland. In Duitsland, werkt meer dan 70% van de mensen tussen 55 en 64 jaar, in Vlaanderen 54%.

Eerdere hervormingen hebben zowel werkgevers als werknemers met verkeerde prikkels aangepakt, met name de royale vervroegde uittredingsregelingen. De leeftijds- en loopbaanvereisten werden aangescherpt. Die prikkels hebben een invloed gehad op de verlaging van de activiteitsgraad. Hun verdwijning kan volgens de spreker een positieve invloed hebben. Er is een mentaliteitsverandering aan de gang, stelt hij vast.

5.2.4. Lage activiteitsgraad bij oudere werknemers

Toch zijn er nog andere bekommernissen. De lage activiteitsgraad van oudere werknemers kan ook verband houden met het hogere loon voor oudere werknemers in België. Gemiddeld verdient een werknemer boven de vijftig jaar 23% meer dan een dertigjarige. De kloof is 20% in de privésector. Dat is het grootste verschil in vergelijking met andere EU-landen waarvan data beschikbaar zijn.

5.2.5. Mismatch in vaardigheden blijft bestaan

Uiteraard is opleiding belangrijk. Essentieel is de grote discrepantie tussen vraag naar en aanbod van vaardigheden, waarbij de spreker een grafiek toont met de relatieve spreiding van werkgelegenheid naar opleidingsniveau. Die is zeer hoog in België, met name in Wallonië en Brussel, waar de situatie niet is verbeterd. Vlaanderen doet het ook niet goed in vergelijking met de EU en veel andere lidstaten.

Het aantal openstaande vacatures is een van de hoogste in Europa (3,2%). De problemen van veel bedrijven om specifieke profielen aan te werven zijn bekend, onder meer in de ICT-sector. Levenslang leren is vrij zwak. Het betreft slechts 7% van de bevolking op werkende leeftijd (25-64 jaar), wat lager is dan het Europese gemiddelde en veel lager dan de 25% in Zweden, Finland en Denemarken, die als topinnovators in de EU-rankings worden beschouwd.

Het probleem van tewerkstelling en mismatches in vaardigheden heeft verschillende oorzaken. Opleiding en levenslang leren zal steeds meer centraal komen te staan, om de economie aan te passen aan de veranderingen in de behoefte aan mankracht en de verschuivingen in de economische activiteiten. Verder vermeldt hij de loonkosten, evenals de mobiliteitsproblemen die verhinderen dat mensen werk ver van hun woonplaats zoeken, en de talenkennis, met name in Brussel en Wallonië, als het gaat om over de taalgrens te gaan werken.

5.2.6. Armoederisico geassocieerd met bijna-werkloze gezinnen

In België is het risico op armoede groter voor huishoudens met een zeer lage werkintensiteit. Het aandeel gezinnen met een lage werkintensiteit is een maatstaf voor de polarisatie tussen de gezinnen op de arbeidsmarkt. De term lage werkintensiteit verwijst naar een gezin waarbij de twee ouders samen slechts 20% van de tijd werken. Er zijn proportioneel veel van zulke huishoudens in België. Het zijn grotendeels eenoudergezinnen en lijken weinig te profiteren van de recente banengroei. In het algemeen hangen de risico's van armoede grotendeels samen met het gebrek aan werkgelegenheid, al zijn de sociale overdrachten in België effectief om de algemene armoede te verminderen.

5.2.7. Onderwijssysteem: goed maar grote verschillen tussen gemeenschappen en scholen

Het onderwijssysteem is over het algemeen goed in België, maar er zijn grote verschillen tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Het Vlaamse onderwijs

scoort gemiddeld heel goed, zij het met een groot verschil tussen de sterkste en de zwakste leerlingen. In het algemeen verklaart de socio-economische status van studenten veel de variatie in prestaties, waarvan hij een voorbeeld toont voor wetenschappen, gebaseerd op de nieuwste PISA-enquêtes uitgevoerd door de OESO.

Een bezorgdheid zijn de lagere prestaties van studenten met een allochtone achtergrond, in een context van aanzienlijke groei in de schoolbevolking. De invloed van de migratieachtergrond, los van de socio-economische achtergrond, is nergens groter dan in Vlaanderen. Het is dus een belangrijke uitdaging om de goede gemiddelde prestaties te verzoenen met kansengelijkheid voor bepaalde socio-economische groepen en voor groepen met een migratieachtergrond. Dit probleem staat zeker ook centraal in het probleem van de arbeidsmarkt.

Ten slotte, als we de toppresterders in het onderwijssysteem beschouwen, zijn er twee bezorgdheden. Het aantal leerlingen dat uitblinkt in wiskunde en wetenschappen neemt af en in België is het aantal afgestudeerden in wetenschappen, wiskunde en engineering nog steeds heel laag. Dat zijn belangrijke profielen voor de creatie van bedrijven, voor de digitalisering van de economie en voor innovatie in het algemeen. Vlaanderen is zich bewust van het probleem en zet het STEM-actieplan in, dat ervoor moet zorgen dat meer jongeren STEM-studies kiezen. Het blijkt uit de monitoring dat wat vooruitgang is geboekt. Er zijn wel belangrijke hervormingen aan de gang in beide gemeenschappen, die Europa met veel interesse volgt in het perspectief van de langere termijn.

5.3. Investerings en concurrentiekracht

5.3.1. *Loonmatiging*

Wat het kostconcurrentievermogen betreft, kan worden gesteld dat loonmatiging heeft bijgedragen tot het compenseren van het verlies aan concurrentievermogen dat in het verleden is opgebouwd. De spreker toont een grafiek met de evolutie van de arbeidskosten per eenheid, waaruit blijkt dat tussen 2014 en 2016 de arbeidskosten per eenheid product voor de totale economie zelfs onder de arbeidskosten van de eurozone zijn gedaald. Wel wordt een stijging verwacht tussen 2017 en 2018 als gevolg van de versnelling van de inflatie. Daar moet op gelet worden, in het bijzonder in België, in het licht van de risico's van secundaire effecten door de automatische indexering van de lonen.

5.3.2. *Inflatieverschil*

Het verschil in inflatie tussen België en de eurozone was aanzienlijk in 2016: ongeveer 1,5%. Het daalde in 2017 maar bleef hoog ten gevolge van bepaalde beslissingen inzake energiebelastingen en accijnzen. Er waren ook enkele Vlaamse maatregelen met impact. In het rapport worden echter ook een drietal structurele aspecten toegelicht.

Zo blijkt dat de inflatie in de diensten systematisch bijdraagt aan het verschil. De onderliggende inflatie is constant hoger geweest dan het EU-gemiddelde. Inflatie in diensten draagt voor meer dan de helft bij aan de geaccumuleerde kloof met de buurlanden sinds 2008. Het gewicht van de diensten in de Belgische korf is aanzienlijk. Het prijsobservatorium wees in zijn analyse op bepaalde sectoren (horeca, telecom). Men weet dat veel dienstenprijzen worden beheerd en geïndexeerd. Vanwege het belang van de loonkosten in de diensten, kunnen tweederonde-effecten door de automatische loonindexering impact hebben. Verder blijkt ook dat het slecht functioneren van diensten en het gebrek aan concurrentie op sommige markten van groot belang is.

De Belgische economie is energie-intensief. Prijzen worden vooral beïnvloed door schommelingen in de olieprijs. Dat kan in sommige jaren wat extra inflatie veroorzaken, en in sommige jaren de totale inflatie wat verzachten.

Ten derde dragen de prijzen van levensmiddelen aan dit prijsverschil bij, vooral de levensmiddelen die worden verwerkt. Hier is het belangrijk de link te leggen met de werking van de detailhandel.

5.3.3. Lage productiviteitsgroei

Wat het concurrentievermogen betreft, kan men vaststellen dat lage productiviteitsgroei een grote uitdaging blijft. Sinds 2000 is de arbeidsproductiviteit lager dan het gemiddelde van het eurogebied. Dat komt door de sterke vertraging na de crisis, vooral in de dienstensector, waar de productiviteitsgroei gehalveerd is. In vergelijking met de buurlanden is de vertraging van de totale factorproductiviteit het essentiële element van de verklaring. Opwekking ervan is essentieel voor groei, zoals eerder aangetoond.

5.3.4. Afstand tussen topperformers en middelmatige performers

Bovendien wordt de kloof tussen de meest productieve bedrijven en de rest groter, zoals grafisch voorgesteld in de volgende grafiek. Deze langetermijndynamiek wordt waargenomen in alle sectoren en is ook merkbaar als trend in andere landen. Het vermogen om te innoveren is waarschijnlijk een centrale factor, omdat productievere bedrijven meer investeren in immateriële activa, waaronder onderzoek en ontwikkeling, training en ICT. Het is daarom belangrijk om het aantal bedrijven dat investeert in innovatie te verhogen.

5.3.5. Specifieke problemen in België die de productiviteit aantasten

De factoren achter de vertraging van de productiviteitsgroei komen vaak voor in andere landen en zijn moeilijk te identificeren, maar toch schuift het rapport verschillende punten naar voren: enige inefficiëntie in publieke steun voor onderzoek en innovatie; de administratieve belasting en de complexiteit van het belastingstelsel; een lage score in ondernemerschap en bedrijfsdynamiek; een gebrek aan concurrentie in de diensten; lage overheidsinvesteringen, vooral in het vervoer.

Onderzoek, ontwikkeling en innovatie vormen ongetwijfeld een topprioriteit voor de Belgische federale overheid en zijn regio's en gemeenschappen. Vlaanderen heeft recent nog een behoorlijke inspanning geleverd, onder meer een budgettaire inspanning. Overheden ondersteunen grotendeels bedrijven, die verantwoordelijk zijn voor de meerderheid van het onderzoek in België. België besteedt een aanzienlijk deel van zijn bbp aan dergelijke bedrijfsondersteuning, het hoogste niveau dat wordt waargenomen in Europa en de OESO. Voor een derde gaat het om regionale subsidies en directe steun, voor twee derde om fiscale prikkels, met andere woorden belastingondersteuning ingesteld door het federale niveau.

Een volgende grafiek toont het aantal belastingvoordelen. Als gevolg van de geleidelijke uitbreiding van de maatregelen sinds 2008 is het totale bedrag aan belastinguitgaven verzesvoudigd tot 1,7 miljard euro. In dezelfde periode steeg de onderzoeksgroei in de particuliere sector met ongeveer 50%. Dat is op zich een goede prestatie die België in staat stelt dichterbij zijn doel van 3% van het bbp voor onderzoek en ontwikkeling te komen.

Bij gebrek aan een grondige analyse is de efficiëntie van het belastingstimulatiesysteem nochtans discutabel. Voor zover het de bedoeling is additioneel

onderzoek en ontwikkeling te stimuleren, in plaats van het kostenconcurrentievermogen te ondersteunen van grote bedrijven die al goed presteren op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, met name voor een derde in de farmaceutische sector. Precies deze dubbelzinnigheid tussen de twee doelstellingen werd al door het Rekenhof onderstreept. In de bestaande studies door het Federaal Planbureau zijn er al aanduidingen dat de effectiviteit lager is voor bedrijven die zowel van regionale als federale steun genieten.

Verder blijven de administratieve lasten zwaar voor bedrijven. Een bedrijf wordt gemakkelijk en snel gecreëerd in België, maar er blijven obstakels: de kosten, kapitaalvereisten, complexe administratieve procedures en onzekerheid over de regelgeving. Het belastingstelsel is buitengewoon complex. Daarnaast laat de digitalisering van openbare diensten en het rechtstelsel te wensen over. De federale structuur lijkt wat problemen te geven voor het opzetten van effectieve e-overheidsdiensten zoals de uitwisseling van data.

Over het algemeen zijn de prestaties van België op indicatoren voor ondernemerschap niet goed, of het nu gaat om het relatief aantal ondernemers dan wel hun intenties om kansen te grijpen, de negatieve perceptie rond ondernemerschap enzovoort. Ondernemerschap en meer in het algemeen het bedrijfsdynamisme zijn zwak in België. Het relatief aantal nieuw opgerichte ondernemingen is een van de laagste in Europa. Het aantal snelgroeiende bedrijven is laag. Toch zijn ze essentieel voor het creëren van banen en voor productiviteitsgroei, in hun vermogen om te concurreren met gevestigde bedrijven. Ten slotte zijn er veel zombiefirma's onder de Belgische bedrijven, die niet sterven ondanks hun financiële problemen. Dat duidt ook op een verkeerde toewijzing van middelen en een gebrek aan concurrentie.

De vlotte werking van de dienstenmarkten wordt om twee redenen essentieel geacht: productiviteitsgroei en inflatie. Die twee hebben impact op competitiviteit, vooral voor exportbedrijven in een zeer open economie. Zoals in de vorige versie, geeft het verslag aan dat regulering in diensten beperkend is, voor sommige activiteiten, voor sommige beroepen en de detailhandel, wat de concurrentie eerder aantast. Er werden inspanningen geleverd op dat vlak maar de bezorgdheden blijven.

Er zijn goede redenen om te reguleren en het is absoluut niet de bedoeling om te pleiten voor een brede afschaffing zonder enkele bedenkingen. Het is echter belangrijk om te onderzoeken of de bestaande reglementaire beperkingen nog proportioneel zijn met de doelstellingen en de regulering de concurrentie niet onnodig aantast. De reflectie van Vlaanderen over de beoordeling van 27 gereguleerde beroepen is het soort van actie dat aanmoediging verdient. De diensten van de Europese Commissie vernamen dat voor 16 van de 27 beroepen de beoordeling afgerond is en dat werd beslist de Vestigingswet voor een aantal beroepen af te schaffen. Voor de resterende beroepen wordt de analyse verdergezet. Het is belangrijk om systematisch de vraag te stellen: is de regelgeving 'fit for purpose'?

5.4. Transport-, energie- en klimaatbeleid

5.4.1. *Groeiend mobiliteitsprobleem*

De mobiliteitsproblemen groeien in België. De kosten voor de economie en het milieu zijn belangrijk. De investeringen in transport zijn zwak en inefficiënt, wat hij illustreert met een grafiek, die de structurele zwakte van publieke investeringen in transportinfrastructuur toont in vergelijking met de buurlanden. Fiscale verstoringen ten gunste van de auto blijven bestaan. Het systeem van 'cash for cars' heeft een goede intentie maar een beperkt effect, en vergroot de

complexiteit. Het biedt de mogelijkheid voor sommigen om andere keuzes te maken, maar de wagen blijft sterk gesubsidieerd in België. Verder staan verscheidene passagiersvervoersdiensten niet open voor concurrentie. Vergroting van het aanbod door liberalisering zou aan de oplossing kunnen bijdragen.

5.4.2. *Energie- en klimaatbeleid*

Klimaat- en milieubeleid volstaat niet om de luchtvervuiling te beperken en het doel van de verminderde uitstoot van broeikasgassen te bereiken. Er zijn grote investeringen in energiesystemen nodig, evenals de afronding van een energiebeleid voor de lange termijn. De sluiting van een interfederaal energiepact zou de basis kunnen vormen van het nationale geïntegreerde energie- en klimaatplan dat vereist is onder de energie-unie.

II. Toelichting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, bij het ontwerp van Vlaams Hervormingsprogramma

1. Inleiding

Geert Bourgeois bedankt vooreerst de vorige spreker voor zijn toelichting. De spreker heeft zich uitstekend van zijn taak gekweten. Het is immers geen evidentie om iemand als Steven Engels op te volgen. Bovendien heeft hij zich als Franstalige landgenoot tot deze vergadering in goed Nederlands gericht. Dat mag onderstreept worden.

Geert Bourgeois dankt ook zijn medewerkers van het Departement Kanselarij en Bestuur voor de voorbereiding van het Vlaams Hervormingsprogramma.

Hij noemt het een goede zaak dat Vlaanderen al een aantal jaren op de cyclus van het Europees Semester kan inspelen. Het Vlaams Hervormingsprogramma biedt in dat kader een antwoord op de landspecifieke aanbevelingen. De regering nam er al akte van en het werd aan VESOC voorgelegd. Pas na de bespreking in het parlement gaat het terug naar de regering voor definitieve goedkeuring.

Zoals altijd was Vlaanderen betrokken bij de voorbereiding van het Landrapport, waarbij de minister-president de Fact Finding Mission vermeldt en het bilateraal overleg in december en ook nog de dag voor deze vergadering. Een heel groot deel van de door de Vlaamse Regering voorgestelde aanpassingen is daarin aanvaard, waarvoor hij dankt. Hij is ook blij dat in het Landverslag verwezen wordt naar heel wat Vlaamse beleidsmaatregelen in diverse domeinen, al komen er volgens hem nog meer in aanmerking. Hij wijst erop dat ook de OESO meer en meer rekening houdt met de deelstatelijke gegevens. Wie een beleid wil beoordelen, moet rekening houden met wie waarvoor bevoegd is, onderstreept hij.

De Vlaamse Regering heeft op 9 september 2017 akte genomen van het ontwerp van Vlaams hervormingsprogramma 2018. Het bestaat uit vijf delen: macro-economische ontwikkelingen in het Vlaamse Gewest; beleidsantwoorden op de landspecifieke aanbevelingen 2017 en de investeringsuitdagingen; de voortgang van de Europa 2020-doelstellingen; het gebruik van de infrastructuurfondsen; en institutionele vraagstukken en participatie van belanghebbenden.

Hij wijst erop dat het opstellen van regionale hervormingsprogramma's niet verplicht is. Vlaanderen en Schotland zijn de enige Europese regio's die een eigen hervormingsprogramma hebben. Het zou een goede zaak zijn mochten ook de Waalse collega's dergelijk eigenaarschap opnemen binnen het Europees

Semester. Het Comité van de Regio's refereert vaak aan deze goede Vlaamse praktijk. Ook de structurele betrokkenheid van het Vlaams Parlement is uniek in Europa.

2. De macro-economische ontwikkelingen in Vlaanderen

Hij overloopt vervolgens de macro-economische ontwikkelingen in Vlaanderen. De economische groei in het Vlaamse Gewest bedroeg 1,8% in 2017 en in 2018. De minister-president vroeg aan de Nationale Bank en het Federaal Planbureau meer tussentijdse prognoses dan die jaarlijkse. Het bbp per inwoner ligt 21% en 12% hoger dan het gemiddelde voor de EU-28 en de EU-15.

Er is een hoge arbeidsproductiviteit, 31% hoger dan in EU-28 ook al klopt het dat de tendens dalend is zoals de Europese Commissie aangeeft. Ook de investeringsratio is hoog met bijna 25% van het bbp, waarmee Vlaanderen in de top 3 van de EU-28 zit. De werkloosheidsgraad tussen 15 en 64 jaar is met 4,8% lager dan de EU-28 en EU-15, die respectievelijk 8,6% en 9,1% bereiken. België scoort 7,8% terwijl Wallonië en Brussel respectievelijk 10,5% en 16,8% scoren. In bepaalde gebieden in het Vlaamse Gewest bestaat alleen nog frictiewerkloosheid en wordt het vinden van arbeidskrachten een nieuw probleem.

De werkzaamheidsgraad tussen 20 en 64 jaar bedroeg in 2016 72%, wat boven het Belgische gemiddelde van 67,7% is, het Brusselse van 59,8% en het Waalse van 62,6%. Positief is de stijging bij oudere werkenden, waardoor de kloof met de EU-28 langzaam wordt gedicht.

De Vlaamse uitvoer bedroeg 302,4 miljard euro in 2016, meer dan 83% van de Belgische uitvoer. Er is een historisch hoog cijfer van buitenlandse investeringen met creatie van werkgelegenheid op hoog niveau, ook inzake onderzoek en ontwikkeling.

3. Maatregelen in het kader van de grote economische uitdagingen

Vervolgens gaat hij in op de drie landenspecifieke aanbevelingen voor België en de antwoorden die Vlaanderen daarop biedt, waarbij hij onderstreept dat het niet gaat om een monitoring van het regeerakkoord of om een budgettair overzicht.

3.1. Overheidsfinanciën en fiscaliteit

Wat de Vlaamse overheidsfinanciën betreft, werd in 2017 een nominaal overschot bereikt en in 2018, het jaar van de eenmalige afrekening van 1 miljard euro voor de autonomiefactor, die evenwel voor België als geheel een nuloperatie is, een structureel evenwicht. Met de vermindering van de autonomiefactor werd structureel rekening gehouden in de begroting van 2018 en de volgende jaren.

Op het vlak van publieke investeringen wordt dit jaar door deze Vlaamse Regering de omslag gemaakt. Een omslag die de SERV een grote sprong voorwaarts noemt. De stijging belooft 5,6%, terwijl die van de lopende uitgaven slechts 1,9% is. De Vlaamse overheid bereikt daarmee 2,08% van het gewestelijke bbp (2018). De Vlaamse provincies en gemeenten investeren 1,2% (2017), naast de investeringen van de intercommunales en de federale investeringen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest. Die laatste twee gegevens ontbreken nog. Toch moet het Vlaamse investeringscijfer de volgende jaren nog omhoog, vindt de minister-president.

3.2. Arbeidsmarkt, onderwijs en vorming

Wat onderwijs, vorming en arbeidsmarkt betreft, plukt Vlaanderen de vrucht van zijn activerings- en doelgroepenbeleid, waarbij hij de laag- en middengeschoolde jongeren, 55-plussers en personen met een arbeidshandicap vermeldt, evenals de transitiepremie, een financiële steun voor werkzoekenden die de stap willen zetten naar ondernemerschap.

Verder is er de aandacht voor kwetsbare groepen, met het systeem van de tijdelijke werkervaring, de start van wijk-werken en de werk-zorg-trajecten, de gespecialiseerde VDAB-consulenten voor NEET-jongeren, de inzet op personen met een migratieachtergrond, het duaal leren, het doelbewust behoud van de dienstencheques, de kinderopvang, het aangescherpte akkoord met Forem over werknemersmobiliteit binnen België, de hervorming van de opleidingsincentives, kwaliteitsvol onderwijs met aandacht voor gelijke kansen door de toename van middelen in functie van sociale indicatoren (de thuistaal van de leerling, het hoogstbehaalde opleidingsniveau van de moeder, het ontvangen van een schooltoelage en de buurt waarin de leerling woont), de hervorming van het volwassenenonderwijs, de automatische toekenning van school- en studietoelagen, en het actieplan Kleuterparticipatie (met onder meer de participatietoelage vanaf 1 januari en het vereiste minimum van 250 halve dagen in het laatste jaar kleuteronderwijs voor toegang tot het eerste leerjaar).

Hij erkent wel de pijnpunten uit de OESO-rankings, met name de verkleinende Vlaamse voorsprong, het alarmerend lage ambitieniveau van de 15-jarigen en de achteruitgang in begrijpend lezen (test 2006-2016 waarin Vlaanderen van positie 8 naar 32 zakt).

3.3. Investeren in op kennis gebaseerd kapitaal, verhoging concurrentie

Wat de toegang tot de beroepen betreft, werd het attest basiskennis bedrijfsbeheer voor de toegang tot zelfstandige activiteiten afgeschaft. Voor zestien beroepen werden de kwalificatievereisten opgeheven en een aantal andere is nog in onderzoek.

3.3.1. *Inspelen op investeringsuitdagingen: belangrijkste maatregelen Vlaams Hervormingsprogramma 2018*

De Vlaamse Regering zet massaal in op investeren. Wat de privésector betreft, wordt sterk ingezet op de omslag naar industrie 4.0. Voor de toegang tot financiering verwijst hij naar het instrumentarium van de Participatiemaatschappij Vlaanderen en de kmo-portefeuille. In 2017 werden daaruit voor 52,6 miljoen euro ongeveer 130.000 kleine projecten ondersteund.

Ook de acties in de internationaliseringsstrategie werpen vrucht af. Vlaanderen blijft goed exporteren, al is nog terreinwinst mogelijk op het vlak van diensten.

Voor het openstellen van overheidsopdrachten zijn vrijhandelsakkoorden belangrijk, onderstreept hij. Verder vermeldt hij de integratie van de handelsvestigingsvergunning in de omgevingsvergunning.

Voor de investeringen in energie-infrastructuur en slimme netten verwijst hij naar het traject Stroomversnelling.

Vlaanderen scoort reeds goed op het vlak van de circulaire economie.

De investeringen in transportinfrastructuur bereiken een record en ook in de schoolinfrastructuur is een zeer grootschalige inhaalbeweging bezig, zowel met DBFM als met reguliere capaciteitsmiddelen, evenals in de welzijnsinfrastructuur.

4. Vooruitgang Europa 2020-doelstellingen

4.1. Werkzaamheidsgraad

Naast de Vlaamse regeringsmaatregelen die een rechtstreeks antwoord bieden op de Europese aanbevelingen, zijn er uiteraard nog andere, die evenzeer belangrijk zijn, niet in het minst voor het behalen van de Europa 2020-doelstellingen op het vlak van werkzaamheid, onderwijs, onderzoek en ontwikkeling, klimaat en energie en armoedebeheersing.

Wat de werkzaamheidsgraad betreft, heeft Vlaanderen een doelstelling van 76% tegen 2020. De recente vooruitgang tot 72,8% suggereert gematigd optimisme, maar hij erkent tegelijk dat het doel nog niet zal gehaald worden in 2020 maar mogelijk pas in 2022. Hoe dan ook groeit de werkzaamheidsgraad tot een percentage waarmee Vlaanderen op de twaalfde plaats staat in Europa. Ook voor 50- en 55-plussers groeit de werkzaamheidsgraad, evenals die van vrouwen. Met 67,7% zit Vlaanderen voor die categorie boven het Europees gemiddelde van 65,3%, dat in Wallonië en Brussel respectievelijk 57,9% en 54,3% bedraagt.

De werkzaamheidsgraad van personen met een niet-Europese nationaliteit groeit maar blijft in Vlaanderen, net als bij personen geboren buiten de EU, achter op het Europees gemiddelde, erkent hij. Voor die laatste categorie haalt Vlaanderen 53% voor personen met een geboorteland buiten de EU-28 en 56,5% voor geboorteland buiten de EU-15, terwijl de Europese gemiddelden respectievelijk 61,2 en 63,5% bedragen.

Hij verwijst naar de eerder genoemde activeringsmaatregelen, maar het probleem is dat er heel weinig banen zijn voor ongeschoolde en laaggeschoolde mensen, en dat de maatregelen om daar iets aan te doen veelal op federaal vlak zitten (denk aan e-commerce die zich in Nederland vestigt maar niet in Vlaanderen volgens Comeos). Toch is VDAB aan de slag in de centra van Fedasil om mensen toe te leiden naar werk. Er is ook afgestapt van het principe dat ze eerst Nederlands moeten leren. In de plaats wordt gewerkt aan integratie via Nederlands leren op de werkvloer. Hij vermeldt ook nogmaals duaal leren evenals de individuele beroepsopleiding.

4.2. Onderwijs

Het aandeel van de vroegtijdige schoolverlaters was 6,8% in 2016 terwijl ons doel 5,2% is. Dat is oké ten opzichte van het EU-doel van 10% (goed voor een negende plaats), maar kan nog beter ten aanzien van het Vlaamse EU2020-doel van 10%. Dus oké, maar kan nog beter. Het aandeel van 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs was 47,3%, waarmee het Vlaamse doel van 47,8% binnen bereik is en het Europese doel van 40% behaald.

4.3. Onderzoek en Ontwikkeling

De O&O-intensiteit in het Vlaamse Gewest bedroeg 2,67% in 2015, waarmee een goede zesde plaats wordt gehaald binnen de EU. Alleen de Scandinavische lidstaten, Duitsland en Oostenrijk gaan ons vooraf. Er staat dan ook een positieve waardering in het Landverslag. Hij hoopt in 2020 de fameuze 3%-norm te bereiken. Daartoe is niet alleen het budget maar ook de regelgeving aangepast.

Hij vermeldt de start van de clusters en de samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, naast de klassieke onderzoeksinstituten imec, VIB, VITO en Flanders Make. Dat laatste begint dit jaar met een afdeling mechatronica in het licht van industrie 4.0 inzake productontwikkeling en digitale productiemethodes.

5. Klimaat en energie (20-20-20-doelstellingen)

Wat de 20-20-20-doelstellingen betreft, doet Vlaanderen het in vergelijking met de andere EU-lidstaten niet zo goed, al is er vooruitgang. Vlaanderen zal hier een tandje moeten bijsteken op het vlak van broeikasgassen, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Hij verwijst naar de maatregelen in het kader van Klimaatbeleids- en Energieplan, de oprichting van het Klimaatfonds, de investeringen in energie-efficiëntie, de energieprestatiecertificaten en de nieuwe financiële steuninstrumenten, de hervorming van de Vlaamse energielening, de acties uit de conceptnota Windkracht 2020 en nogmaals het actieplan Stroomversnelling.

Het Vlaamse beleid inzake armoede scoort zeer goed in Europees verband en moet enkel Tsjechië laten voorgaan. De Vlaamse Regering blijft zich voluit inzetten om armoede bij gezinnen met jonge kinderen te voorkomen en te bestrijden. Naast het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding is ook veel geïnvesteerd in het recht op onderwijs en de opwaartse mobiliteit, met aandacht voor het bestrijden van de digitale kloof, en de ondersteuning van vrijetijdsparticipatie.

6. Armoede en uitsluiting

Een belangrijk nieuw element in het kader van het Europees Semester 2018 is de Europese pijler van sociale rechten. De sociale dimensie van het Europees Semester is dit jaar verder verrijkt door de integratie van de prioriteiten van de Europese pijler van sociale rechten, vergezeld van een nieuw sociaal scorebord om prestaties te monitoren en trends in alle lidstaten op te sporen. Er zijn veertien kernindicatoren voor drie algemene themagebieden: gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt; dynamische arbeidsmarkten en billijke arbeidsomstandigheden; en overheidssteun en sociale bescherming en integratie.

Het is van belang om te komen tot een Vlaamse doorvertaling. Het Landverslag 2018 voor België stelt dat het goed presteert op de indicatoren opgenomen in het sociale scorebord. Welnu, omdat de Vlaamse Regering de sociale dimensie van het Europees Semester belangrijk vindt, heeft ze zelf een poging ondernomen om een eigen Vlaams scorebord op te stellen. Het staat in het Vlaams Hervormingsprogramma en is een eerste poging of aanzet, die ongetwijfeld de volgende jaren wordt verfijnd en verdiept.

7. Bijdrage structuurfondsen

Deel 4 van het Vlaams Hervormingsprogramma bevat een aantal maatregelen en projecten in het kader van ESF en EFRO op verschillende terreinen (werkzaamheid, onderwijs, economie), die een bijdrage leveren aan de structurele hervormingen in het kader van het Europees Semester.

8. Betrokkenheid stakeholders

In deel 5 worden de verschillende initiatieven belicht die Vlaanderen neemt om het draagvlak binnen Vlaanderen voor het Europees Semester te verhogen. Het zit alvast structureel ingebed in de werking van het Voorzitterscollege. Het vleva, het VESOC en het Vlaams Parlement zijn betrokken. Vlaanderen is op zijn beurt betrokken bij het nationale hervormingsprogramma. Er wordt verder gezorgd voor voldoende zichtbaarheid door het Vlaams Hervormingsprogramma rechtstreeks te bezorgen aan de voorzitters van de Europese Commissie, de Europese Raad, het Europees Parlement, het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en Sociaal Comité.

9. Conclusies en vervolgstappen

De minister-president concludeert dat Vlaanderen zeer goed scoort voor een aantal indicatoren van de Europa 2020-doelstellingen: armoede, O&O, vroegtijdig schoolverlaten; en behoorlijk inzake diploma's hoger onderwijs en werkzaamheidsgraad. Wat de klimaat- en energiedoelstellingen betreft, is er werk aan de winkel.

De opmerkingen van het Vlaams Parlement, maar ook die van de sociale partners worden meegenomen in het definitieve Vlaams Hervormingsprogramma, dat wordt toegevoegd als bijlage bij het nationale hervormingsprogramma 2018 en op die manier ook aan de Europese Commissie bezorgd. Tot slot wordt ook in alle beleidsbrieven de band gelegd met het Vlaams Hervormingsprogramma.

III. Debat

1. Tussenkomst van Jenne De Potter

1.1. Overwaardering Vlaamse huizenmarkt

Jenne De Potter vraagt hoe men de risico's van de overwaardering van de Vlaamse huizenmarkt (waarbij door de leners ook teveel kapitaal zou worden geleend), waarvoor het rapport waarschuwt, moet inschatten. Wat is het effect van recente beleidsmaatregelen als de hervorming van de woonbonus en de nieuwe registratierechten?

1.2. Zware administratieve lasten

Wat is de visie van de minister-president op de zware administratieve lasten voor bedrijven en de gebrekkige digitalisering van overheidsdiensten, die het rapport signaleert, maar waar het hervormingsprogramma niet veel aandacht aan besteedt? Welke lasten bedoelt Europa precies en welke lidstaten doen het beter?

1.3. Gebrek aan bankfinanciering voor starters

Wat bedoelt men precies met het gebrek aan bankfinanciering voor starters? Heeft dit te maken met de nieuwe Bankwet over het aanhouden van reserves?

2. Tussenkomst van Matthias Diependaele

2.1. Regionale cijfers

De fractie van *Matthias Diependaele* wijst op de weerkerende moeilijkheid dat Europa vaak werkt met Belgische cijfers en dat omgekeerd achter Vlaamse cijfers federaal beleid kan schuilen. Dit is moeilijk om beleid op af te stemmen.

2.2. Goede conjunctuur

Het is een goede zaak dat de macro-economische cijfers op groen staan. De lagere groeicijfers zijn te wijten aan onze betere prestaties tijdens de crisis.

2.3. Onderzoek en ontwikkeling

De Vlaamse investeringen in onderzoek en ontwikkeling zijn historisch hoog.

2.4. Uitvoer

Ook de uitvoer is gestegen, al vraagt het lid de Europese aandacht voor de mogelijk zware gevolgen van een harde brexit.

2.5. Investerings

De totale investeringen belopen 24,5% van het bbp (bron HEMREG), wat een derde plaats in Europa oplevert, maar het overheidsaandeel daarin is wel redelijk laag.

Deze cijfers zijn wel moeilijk te vergelijken doordat verschillende Vlaamse instanties uiteenlopende definities van dat begrip hanteren. Zo is het mogelijk dat federale overheidsinvesteringen in Vlaanderen niet meegerekend worden, evenmin als lokale of intercommunale. Het lid wil daarom weten hoe de Europese Unie aan zijn cijfers komt.

2.6. Public spending review (uitgaventoets)

Public spending review is een nuttig instrument, maar hij waarschuwt wel voor de moeilijke becijfering van politieke afwegingen. Hoe gaat die review precies in zijn werk?

2.7. Arbeidsmarktbeleid

De toegang tot de arbeidsmarkt is nog te veel onderhevig aan federale maatregelen, betreurt hij. Zolang de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd niet is gerealiseerd, zullen er problemen blijven, hoezeer Vlaanderen de activering ook perfectioneert.

2.8. Op kennis gebaseerd kapitaal

Verder is hij het ermee eens dat meer moet ingezet worden op op kennis gebaseerd kapitaal, ook al kan Vlaanderen al een zeer mooi traject inzake kennisverankering voorleggen.

2.9. Financiering Oosterweel en de positie van de Europese Commissie

Verder informeert hij of al vooruitgang is geboekt in de gesprekken met de Europese Commissie over de afschrijving van Oosterweel en soortgelijke infrastructuurinvesteringen.

2.10. Hervormingen blijven nodig

Hij is het ook eens dat, wat de begrotingen betreft, verdere hervormingen en besparingen nodig blijven, met name federaal, ook al is men daar minder toe geneigd in een tijd van hoogconjunctuur. Het lid dringt aan op politieke moed, om bijvoorbeeld het pensioenstelsel op punten te ontwikkelen.

2.11. Fiscale stimuli inzake onderzoek en ontwikkeling

Hij is verrast door de uitspraak dat fiscale stimuli een twijfelachtig effect zouden hebben op onderzoek en ontwikkeling. Waarop is deze uitspraak gebaseerd?

2.12. E-commerce

Dat meer moet ingezet worden op e-commerce, treedt hij bij. De federale overheid doet dat te weinig en te laat.

2.13. Infrastructuur en mobiliteit

Op vlak van infrastructuur en mobiliteit acht hij het tij gekeerd sinds 2014.

2.14. Interregionaal waterstofproject

Tot slot verklaart hij zich fan van het interregionaal waterstofproject.

3. Tussenkomst van Jan Bertels

3.1. Belang van deze oefening

Jan Bertels vindt het een goede zaak dat Vlaanderen zich inschrijft in de coördinatiecyclus en dat in die oefening een wisselwerking bestaat met België en Europa. Hij waardeert in het bijzonder de deelname aan het sociaal scorebord.

3.2. Definitie voor publieke investeringen

Ook hij wil weten wat nu precies geklasseerd wordt onder publieke investeringen, waaraan volgens Europa al jaren een gebrek is.

3.3. Uitgavennorm en uitgaventoets

Waarop doelt Europa met het potentieel uitgavenplafond, wat hem in een domein als de sociale zekerheid niet evident lijkt?

Wil men met de uitgaventoets ex ante, ad hoc of ex post de prioriteit van de uitgave onderzoeken?

3.4. Vlaamse schuldnorm

Hoe kijkt de Europese Commissie aan tegen het gebruik van het ruime begrip nettoactief bij de bepaling van de schuldnorm, met name in het licht van de lage vermarktbaarheid van sommige overheidsbezittingen?

3.5. Pensioen op punten

Aan welk systeem denkt de Europese Commissie voor het pensioen op punten? Er zijn immers verschillende systemen.

3.6. Meer doen voor achtergestelde groepen

Tot slot treedt hij bij dat ook Vlaanderen meer moet doen voor de gelijke toegang van de meest achtergestelde groepen (met inbegrip van mensen met migratieachtergrond en een arbeidshandicap) tot kwaliteitsvol onderwijs, beroepsopleidingen en arbeidsmarkt. Recent werd voor deze groepen een daling van de werkzaamheidsgraad vastgesteld.

4. Tussenkomst van Karl Vanlouwe over de regiospecifieke cijfers

Karl Vanlouwe sluit zich aan bij het pleidooi om meer gebruik te maken van regionale cijfers, waarbij hij verwijst naar de resolutie over regiospecifieke aanbevelingen die dit Vlaams Parlement vorig jaar heeft aangenomen (*Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 1031*).

5. Repliek van Xavier Vanden Bosch

5.1. Regiospecifieke aanbevelingen

Xavier Vanden Bosch antwoordt dat men geen regiospecifieke aanbevelingen moet verwachten omdat de politieke unie er een is van lidstaten, en de Europese Commissie dus de coördinatie op dat beleidsniveau begeleidt. Wel werden er in het verslag inspanningen gedaan om de aanbevelingen te verbinden met de betrokken regio's of de gemeenschappen, naargelang de bevoegdheidsverdeling.

Hij bevestigt de talrijke gesprekken met de Vlaamse overheden in de verschillende beleidsdomeinen. Soms is het echter duidelijker om een breder beeld te geven, waarbij hij erop wijst dat het verslag een samenvatting is. Hij onderstreept de intentie om het eigenaarschap zo breed mogelijk te maken hoewel het natuurlijk makkelijker is een algemene nationale aanbeveling te geven. De vertaling van de – ook voor België – som zeer brede aanbevelingen moeten in acties vertaald worden door de verschillende bevoegdheidsniveaus. De Europese Commissie is wel altijd bereid om het verslag te verbeteren: als hij iets specifiek gemist heeft op regionaal niveau, neemt hij dat graag mee voor het volgende rapport.

5.2. Overwaardering van de huizenmarkt

De overwaardering van de huisvestingsmarkt wordt voorzichtig geschat op 10%, wat hij licht noemt. Het probleem is vooral macrofinancieel, en treft dus de bankensector. De door de Nationale Bank voorgestelde maatregelen (met name de extra liquiditeitsbuffer) beoordeelt hij als grotendeels geschikt om te voorkomen dat de banken te veel risico's nemen. De trage beslissingsprocedure op regeringsniveau roept wel vragen over de effectiviteit op. De uitstaande hypotheekschuld van de huizeigenaars stijgt en bedraagt momenteel 60% van het bbp. Specifieke groepen van hypotheeknemers (vooral jongeren) worden als kwetsbaar beschouwd en moeten opgevolgd worden, omdat zij bij een crisis als eersten zullen getroffen worden.

5.3. Administratieve lasten

De administratieve lasten worden gemeten volgens vrij algemene composite indicatoren (index) van de OESO en de Wereldbank, die robuust genoeg worden geacht om vergelijkingen mogelijk te maken. De onderliggende indicatoren kunnen ook van dichterbij bekeken worden.

5.4. Bankbijdragen aan de depositowaarborgregeling

De bijdragen aan de depositowaarborgregeling door de banken (0,07% van de deposito's of 2,4 miljard euro in 2017) komen rechtstreeks als inkomsten op de begroting, zoals in de meeste landen. Maar die bijdragen worden niet in een specifiek fonds geplaatst zoals in de meeste landen. Dat laatste zou ook hier beter zijn, maar dat is een algemene opmerking in het verslag en geen concrete waarschuwing, omdat België zo nodig gemakkelijk aan het geld kan komen via zijn kredietlijnen op de markt.

5.5. Welke zaken hebben impact op de banengroei

Het klopt dat de groei te maken heeft met de gunstige conjuncturele omstandigheden, maar ook de loonmatiging en de taxshift hadden invloed op de aanwervingen.

5.6. Brexit

Over de brexit veronderstelt hij dat basisscenario's zijn gebruikt, zoals gebruikelijk bij zeer onzekere elementen in een internationale omgeving.

5.7. Definitie voor investeringen en de vraag naar meer budgettaire flexibiliteit

De cijfers die werden gebruikt voor de berekening van de investeringen komen uit de nationale rekeningen. Hij vermeldt wel de technische vergadering die plaatsvond tussen de Federale Regering en de Europese Commissie over budgettaire flexibiliteit, op grond waarvan hij een position paper van België verwacht, waarin aanpassingen aan de Europese regelgeving worden voorgesteld.

Hij wijst erop dat de regelgeving die door de Commissie wordt gevolgd multilateraal tot stand is gekomen en dat daarin is rekening gehouden met de beperkingen die door de lidstaten in de Raad van de EU naar voren zijn geschoven. Hij onderstreept de waardering voor de inspanningen voor meer investeringen, en met name dat het interfederaal gebeurt. De meeste investeringen gebeuren immers op regionaal of lokaal niveau.

De vraag naar meer budgettaire flexibiliteit is centraal komen te staan, maar vermindert niet de hoofdboodschap. Het is immers al heel lang zo dat de publieke investeringen laag zijn. Zonder het niveau van de publieke investeringen te willen bepalen in de plaats van de soevereine overheden, onderstreept hij dat er ruimte is voor meer efficiëntie.

Vandaar de suggesties van uitgavenplafonds en -toetsing. Van die eerste bestaat er thans maar één: voor gezondheidszorg, terwijl er in veel landen, ook federale, voorbeelden in andere domeinen bestaan. De uitgaventoetsing werkt het best als zij structureel in het begrotingsproces wordt ingevoerd. Voor de nadere precisering verwijst hij naar het vele werk dat de Europese Commissie daarover reeds verrichtte.

6. Repliek van Geert Bourgeois

6.1. Regiospecifieke data

Geert Bourgeois wijst op artikel 4 van het Unieverdrag, waarin gesteld wordt dat de Unie respect opbrengt voor de nationale identiteit van de lidstaten, die onder andere besloten is in het zelfbestuur van de regio's. Er moet dus geen gêne zijn over het brengen van Vlaamse cijfers, concludeert hij. Zelf suggereert hij om aan de landenrapporten een bijlage toe te voegen waarin de cijfers worden uitgesplitst. Als men verbeteringen wil, moeten de aanbevelingen gericht worden aan wie daarvoor aansprakelijk is.

6.2. Huizenmarkt

Wat de huizenmarkt betreft, verwijst hij naar de aanbevelingen van de Nationale Bank (maximaal 80% van de waarde van de woning kan worden geleend). Hij attendeert ook op het effect van de zeer lage rente op de beleggingen in onroerend goed die de prijzen opstuwen.

6.3. Administratieve lasten

Wat de administratieve lasten betreft, vroeg hij reeds bij herhaling aan de werkgevers waar volgens hen overlast is. Vlaanderen heeft al veel vereenvoudigd en digitaliseert volledig. In het nieuwe decreet staat dat alle nieuwe bestuurspro-

cessen digitaal moeten aangeboden worden vanaf dag 1. De bestaande worden snel gedigitaliseerd, waarbij hij de omgevingsvergunning noemt, het ondernemingsloket en het burgerloket. In het regeerakkoord staat ook de belofte om niet aan goldplating te doen, voegt hij nog toe.

6.4. Startersfinanciering

Voor de financiering van starters zijn volgens hem voldoende privékapitaal en fondsen voorhanden, trouwens ook voor de doorgroei. Hij erkent wel dat soms nog te weinig risico wordt genomen en dat mensen die falen gestigmatiseerd worden.

6.5. Brexit

De opmerking van Matthias Diependaele over de brexit treedt hij bij. Hij is daar dagelijks mee bezig en is alvast blij met het akkoord over de transitieperiode tot eind 2020, evenals met het principiële akkoord over de noodzaak van een regeling voor de backstop. Hij vreest nog steeds dat de bedrijven tijdelijk een regeling onder WHO-verdrag zullen moeten volgen in afwachting van een definitief handelsverdrag met het Verenigd Koninkrijk met douanetarieven.

Op de definitieve regeling blijft het uiteraard wachten, al hoopt hij zelf op een zo handelsvriendelijk mogelijke oplossing met zo weinig mogelijk (douane)kosten. De beste oplossing is natuurlijk dat de Britten in de interne markt blijven. Want de factuur is zowel voor het VK als de EU gigantisch indien het nieuwe verdrag ons ertoe zou verplichten om opnieuw honderden (voor België alleen al) douaniers aan te werven.

6.6. Investerings

De investeringen zijn dit jaar wel degelijk met 5,64% gestegen, stelt het SERV-rapport, terwijl de lopende uitgaven dat slechts met 1,86% deden.

6.7. Definitie voor publieke investeringen

Hij sluit zich aan bij het pleidooi voor het gebruik van dezelfde data en definities door alle instanties (van Europa, over de Nationale Bank, Planbureau, SERV enzovoort, tot de Vlaamse overheid), zeker in het licht van de gewenste omslag naar meer publieke investeringen en minder lopende uitgaven. We moeten echt gaan naar een uniforme investeringsnorm.

6.8. Public spending review

De public spending review is een goede zaak en hij is blij dat de Europese Commissie die expertise ter beschikking stelt van het Departement Financiën en Begroting. Dat die mogelijkheid ook voor andere beleidsdomeinen naar voren wordt geschoven, waardeert hij eveneens.

6.9. Arbeidsmarkt

Verder treedt hij bij dat op de arbeidsmarkt heel wat sleutels in federale handen zijn, terwijl Vlaanderen binnen zijn bevoegdheden al heel veel doet, zoals hij in zijn inleiding opsomde. De loonkosten vormen een handicap voor het behoud van laaggeschoolde arbeid, terwijl net een groot deel van de vluchtelingen en asielzoekers analfabeet of laaggeschoold is. Onze moderne maakeconomie heeft zeer weinig aan laaggeschoolden.

Hij merkt aanvullend op dat de bedrijven ook beter moeten inspelen op de Vlaamse maatregelen, waarbij hij de individuele beroepsopleiding als voorbeeld geeft. Er zijn er nu ongeveer 15.000, maar dat mag gerust verdubbelen. De ondernemingen moeten zich sterker bewust worden dat men arbeidsbereide mensen op de werkvloer zelf opleidt en wel levenslang.

6.10. Regeling voor infrastructuurinvesteringen

De door de heer Diependaele genoemde regeling voor infrastructuurinvesteringen mag Vlaanderen vergeten, vreest hij, maar het heeft wel een gematigd flexibiliteitsvoorstel voor een investment clause, waarover evenwel geen definitief akkoord bestaat in het Overlegcomité.

Die tijdelijke afwijking van het Groei- en Stabiliteitspact voor groeibevorderende, duurzame investeringen veronderstelt tegelijk structurele hervormingen, onderstreept hij. In Vlaanderen gaat het om de Oosterweelinvestering van ruim 4 miljard euro, die onmogelijk in de ESR-begroting valt op te nemen, ook al vormt het slechts 0,14% van het Belgische bnp. Hij herinnert eraan dat elke dag van niet-uitvoering van de derde Scheldeverbinding 1 miljoen euro kost.

6.11. Onderzoek en ontwikkeling

Hij denkt dat Vlaanderen een goed klimaat voor O&O heeft. In Vlaanderen leverden vorig jaar de buitenlandse investeringen ongeveer 5300 nieuwe banen op, waarvan 25% in dat domein. Ook de federale maatregelen worden door deze investeerders ten zeerste op prijs gesteld.

6.12. Schuldnorm

De Vlaamse schuldnorm is dubbel: een gunstige rating én een positief netto-actief. In Vlaanderen zijn veel schulden gemaakt voor activa die wel degelijk kunnen gerealiseerd worden. Hij herinnert eraan dat de Vlaamse schuld gevoelig aangegroeid is door de zesde staatshervorming (ziekenhuizen), naast de banken- en economische crisis, die de cijfers een aantal jaar rood heeft gekleurd. Daar zijn we nu door.

7. Tweede reплиek van Xavier Vanden Bosch over fiscale stimuli voor onderzoek en ontwikkeling

Xavier Vanden Bosch legt uit dat de fiscale stimuli voor O&O, hoewel ze op zich positief kunnen zijn, twijfelachtig worden genoemd, omdat men geen correlatie ziet tussen de belangrijke uitgaven daarvoor (die verder alleen in Frankrijk zo hoog zijn en in Duitsland niet eens bestaan) en de jaarlijkse toename van O&O.

Het debat daarover is niet te vermijden gezien de hoogte van de bedragen. Dergelijke aftrekposten gaan ook in tegen de wenselijke en aan de gang zijnde vereenvoudiging van het belastingen van ondernemingen. Verder is er onvoldoende coördinatie van de algemene steun voor private O&O door de verschillende niveaus, waarvan het federale met twee derde het belangrijkste is. Er zijn vragen bij de complementariteit van de vormen van steun bij bedrijven die van verschillende gebruikmaken. In Nederland bijvoorbeeld wordt gewerkt met een plafond. De kritiek betreft dus in de eerste plaats de kwaliteit en de effectiviteit van de middeleninzet.

Paul VAN MIERT,
voorzitter

Jan BERTELS
Paul CORDY,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
bnp	bruto nationaal product
btw	belasting over de toegevoegde waarde
DBFM	Design Build Finance Maintain
ECB	Europese Centrale Bank
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
Fedasil	Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers
ICT	informatie- en communicatietechnologie
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
kmo	kleine of middelgrote onderneming
NEET	not in education, employment or training
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PISA	Programme for International Student Assessment (van de OESO)
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SGP	Stabiliteits- en Groeipact
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VK	Verenigd Koninkrijk
vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
WHO	Wereldhandelsorganisatie